

Р. О. КОСТИРКО,
доктор економічних наук, професор кафедри бухгалтерського обліку
Національної академії статистики, обліку та аудиту

ІНТЕГРОВАНА МОДЕЛЬ ЗВІТНОСТІ КОМПАНІЙ: ПЕРЕДУМОВИ, ПРИНЦИПИ, СКЛАДОВІ

На основі аналізу результатів дослідження визначено проблеми і передумови впровадження інтегрованої моделі звітності як інструменту забезпечення сталого розвитку компаній. Обґрунтовано методологічну базу підготовки інтегрованої звітності компаній у реалізації 10 принципів Глобального договору ООН. Розкрито елементи та етапи підготовки Повідомлення про досягнутий прогрес у сфері сталого розвитку компанії згідно з рекомендаційними документами і міжнародними стандартами.

Ключові слова: Глобальний договір ООН, Глобальна ініціатива із звітності, компанія, інтегрована модель звітності, сталий розвиток, заінтересовані сторони, стандарти.

On the basis of the analysis of the results of studies, the problems and the premises of the introduction of an integrated model of accounting as a tool ensuring the stable development of companies are determined. A methodological base of the preparation of an integrated accounting of companies in the realization of 10 principles of the United Nations Global Compact is substantiated. Elements and stages of the preparation of a Communication about the attained progress in the sphere of stable development of a company according to recommendation acts and international standards are clarified.

Keywords: United Nations Global Compact, Global initiative on accounting, company, integrated model of accounting, stable development, interested parties, standards.

На сьогодні відбулися значні зміни в умовах господарювання, способах ведення бізнесу та створення бізнесом цінності. Такі зміни є взаємозалежними та зумовлені глобалізацією; зростанням політичної активності у відповідь на кризові ситуації; підвищенням очікувань щодо “прозорості” компаній та їх звітності; дефіцитом ресурсів; зростанням населення; екологічними проблемами. З огляду на це, дедалі важливішою стає демонстрація відповідальної практики ведення бізнесу і результатів сталого розвитку компаній. Тому потрібні визнані та “прозорі” глобальні схеми, які б у відповідній звітності відображали досягнутий прогрес сталого розвитку. Глобальний договір ООН проголошує основні принципи відповідальної поведінки підприємницьких організацій у сфері підтримки прав людини і трудових відносин, охорони навколишнього природного середовища і протидії корупції. Сьогодні Глобальна ініціатива із звітності надає найобґрунтованішу і найпоширенішу систему підготовки нефінансових звітів. У свою чергу, нефінансові звіти дозволяють різним користувачам визначити, наскільки компанія дотримується принципу “триєдиного підсумку” за екологічними, соціальними і економічними аспектами своєї діяльності. У них також висвітлюються ризики і потенціал сталого розвитку компанії незалежно від її організаційно-правової форми. Компанія повинна розкривати не тільки свої досягнення, але й проблемні моменти. Це створює тимчасову загрозу для її репутації, проте у довгостроковій перспективі подібний ризик компенсується значними перевагами: глибшим аналізом результатів діяльності компанії, зростанням її ефектив-

ності, підвищенням довіри заінтересованих сторін і вдосконаленням системи управління ризиками.

Специфіку становлення інтегрованого обліку та звітності відображено у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників, серед яких – С. Бобильов, М. Браунлі, Л. Будьонна, В. Воробей, І. Глазиріна, Ю. Гусев, Т. Давидюк, Д. Драгішевич, Р. Екклес, І. Журовська, Р. Колишко, І. Коротецький, М. Круз, С. Левін, О. Маліновська, Л. Мельник, С. Мельник, І. Потравний, Дж. Сенне, В. Сидорчук, І. Синякевич, О. Сморгцова, Д. Тепскот, Д. Тіколл. Аналіз наукових праць вказує на необхідність створення нової моделі звітності та розробки її методологічних засад відповідно до концепції сталого розвитку суспільства.

Українські компанії не готові складати звітність із сталого розвитку – лише 8,3% з них публікують окремий нефінансовий звіт, а 13,2% – надають екосоціальні показники у регулярному фінансовому звіті¹. Тим часом у світі дедалі більша кількість компаній готують нефінансові звіти: якщо у 1992 р. таких звітів було близько 100, то у 2010 р. – понад 3 тис.² У Південній Африці з 1 червня 2010 р. усі 450 компаній, чиї акції котируються на біржі, повинні подати інтегрований звіт. В Україні лише 4 компанії (СКМ, ДТЕК, “Метінвест” і “Оболонь”) готують звіти за комплексною системою GRI3. Інші компанії (“Бритиш Американ Тобакко Україна”, “ВОЛЯ”, “Ernst & Young”, “Астеліт”, “Intel”) використовують для цього інші форми – AA1000, Глобальний договір ООН. Економічні процеси, що відбуваються у нашій державі, не завжди сприяють відкритості та “прозорості” компаній. Існуючі правила і ринкові стимули загострюють проблему нераціонального розподілу капіталу, оскільки компанії ведуть діяльність, яка має важливі екологічні та соціальні наслідки без зовнішнього обліку і контролю. Хоча підготовка нефінансового звіту може принести компанії значні переваги, все ж у цій сфері існує ряд проблем. Головна з них полягає у забезпеченні порівнянності даних, отриманих у різних форматах, від різних підрозділів і різних компаній. Ще однією проблемою є дотримання балансу між розкриттям позитивної та негативної інформації про діяльність компанії. Це, у свою чергу, актуалізує проблему розробки організаційних і методичних основ інтегрованої звітності.

Метою статті є розкриття питань формування інтегрованої моделі звітності компаній у реалізації концепції сталого розвитку.

Сталий розвиток – це та концепція, яка є зрозумілою для бізнесу і набуває дедалі більшого поширення. Її основою слугують принципи інтегральності економічних, соціальних і екологічних аспектів бізнесу поряд із запровадженням професійного управління взаємозв'язаними ризиками і можливостями. Передумовами для запровадження концепції сталого розвитку в Україні є прийняття міжнародних стандартів; “прозорість” інформації про показники ефективності; створення міжфункціональних об'єднань (бухгалтерія, фінанси, міжнародний аудит); підвищення професійних знань; посилення контролю з боку керівництва шляхом скуповування акцій. Серед проблем досягнення цілей сталого розвитку

¹ Див.: Тенденции: что движет, а что тормозит КСО в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://svb.org.ua/reviews/tendentsii-cto-dvizhet-cto-tormozit-kso-v-ukraine>; CSR Review. Бюллетень Центра “Развитие корпоративной социальной ответственности”. – 2010. – 18 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.csr-ukraine.org.

² Див.: Давидюк Т.В. Конвергенція фінансової звітності та звітності в області стійкого розвитку: перспектива інформування про людський капітал вітчизняних компаній // Вісник ЖДТУ. – 2010. – № 4. – С. 69.

слід виокремити: комплексність імплементації стратегії у системі бізнес-функцій (49%), конкуруючі стратегічні пріоритети (48%), відсутність визнання з боку фінансового ринку (34%)³. З огляду на це, для оцінювання минулих і поточних показників діяльності компанії та її сталого розвитку необхідною є детальніша інформація, ніж та, що відображається у фінансовій звітності компаній. Йдеться про підготовку інтегрованої звітності, яка є основою для розробки стратегії, планів і оцінки результатів діяльності компанії. 81% компаній підтверджують, що питання сталого розвитку стали частиною їх стратегії та дій⁴. Така звітність являє собою інструмент постійного вдосконалення діяльності компаній, оскільки допомагає сфокусувати її на підвищенні їх стійкості.

За результатами дослідження Центру Хозер (Hauser Center) для некомерційних організацій при Гарвардському університеті понад 3 тис. компаній в усьому світі публікують звіти про сталий розвиток⁵. Серед відомих зарубіжних компаній можна назвати такі, як “Ford”, “Johnson & Johnson”, “Shell”, “Disney”, “Procter & Gamble”, “Vodafone”, “Xerox”, “Microsoft”, “Cisco”, HP, “Siemens”, BASF, “ArcelorMittal”, “Novartis”, “Carrefour”, “Nokia”, HSBC, “Novo Nordisk”. Відомими компаніями з країн СНД є НК “Роснефть”, “Внешэкономбанк”, ЗАТ “СКМ”, ДТЕК, “Астеліт” (TM life:)).

До законодавчих актів та ініціатив щодо сталого розвитку в Україні належать:

- Закони України “Про захист навколишнього середовища” (1991 р.), “Про захист атмосфери” (1992 р.), “Про екологічну експертизу” (1995 р.), “Про відходи” (1998 р.), “Про екологічний аудит” (2004 р.);
- тариф на “зелену” електроенергію (2009 р.);
- герметизація Чорнобильської АЕС на 100 років (2009 р.);
- рамкова політика сталого споживання і виробництва (2012 р.);
- Концепція національної стратегії корпоративної соціальної відповідальності в Україні до 2015 року.

У серпні 2010 р. Центр “Розвиток корпоративної соціальної відповідальності” (КСВ) запропонував найбільшим компаніям України стати засновниками Національної бізнес-ради із сталого розвитку. Результати експрес-опитування цього центру свідчать, що питання підготовки нефінансових звітів є актуальними для України (86% респондентів)⁶. У 2010 р. в Україні було оприлюднено 56 соціальних звітів, а у 2011 р. — 15 нефінансових звітів⁷.

Для участі у Глобальному договорі ООН компанія⁸:

- 1) надсилає Генеральному секретареві ООН листа за підписом вищого керівника (схваленого її правлінням), в якому висловлюється підтримка цього договору і його принципів;

³ Див.: CSR Review. Бюллетень Центра “Развитие корпоративной социальной ответственности”.

⁴ Див.: там же.

⁵ Див.: Услуги в области устойчивого развития. Семь вопросов о нефинансовой отчетности, на которые руководители компаний должны иметь ответ. — “Эрнст энд Янг (СНГ) Б.В.”. — 2011. — 30 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.ey.com.

⁶ Див.: CSR Review. Бюллетень Центра “Развитие корпоративной социальной ответственности”.

⁷ Див.: Тенденции: что движет, а что тормозит КСО в Украине.

⁸ Див.: Руководство по отчетности в области устойчивого развития [версия G3.1]. — 2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.globalreporting.org/ReportingFramework/G31Guidelines>.

2) вносить зміни до своєї ділової практики з тим, щоб Глобальний договір ООН і його принципи стали частиною її стратегії, культури і діяльності;

3) повинна публічно висловлюватися на підтримку Глобального договору ООН і його принципів у прес-релізах і виступах;

4) у звіті про сталий розвиток повинна описати підтримку Глобального договору ООН і його принципів (публікувати Повідомлення про досягнутий прогрес).

Згідно з аналізом, проведеним міжнародною консалтинговою компанією “Accenture”, основні причини залучення компаній у діяльність із сталого розвитку – це бренд, довіра і репутація. Інші причини – можливість зменшення витрат і зростання прибутку (44%); особиста мотивація (42%); вимоги споживачів і клієнтів (39%); залучення співробітників та їхнє утримання (31%)⁹. Основні переваги застосування інтегрованої звітності наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Основні переваги застосування інтегрованої звітності з точки зору заінтересованих сторін

Заінтересовані сторони	Переваги
Компанії, що формують звіти	Постачальникам інформації доступні точні дані нефінансового характеру Високий рівень довіри у відносинах з основними заінтересованими особами (інвесторами, працівниками) Доцільні рішення щодо розподілу ресурсів (у тому числі щодо зниження витрат) Краще визначення можливостей Зниження ризиків для репутації Нижча вартість капіталу і легший доступ до нього
Інвестори	Фідуціарний обов’язок надання інформації інвесторам від імені інших осіб Оцінка здатності компанії генерувати грошові потоки в майбутньому Оцінка впливу ризиків на формування інвестиційного портфеля Зв’язана інформація, що характеризує зв’язки між стратегією, корпоративним управлінням, фінансовими результатами компанії та економічним середовищем Ефективні інвестиційні рішення Зростання прибутку на інвестиції Ефективна дивідендна політика
Особи, що визначають політику, регуляторні органи і органи, що визначають стандарти	Ефективний розподіл капіталу в економіці Стимулювання інвестицій, необхідних для вирішення таких проблем, як енергетична безпека, нестача продуктів харчування, зміна клімату Спільна розробка вимог до звітності Підвищення “прозорості” діяльності учасників ринку Посилення відповідальності за використання кадрового, природного і соціального капіталів Доступ до більшого обсягу інформації для прийняття рішень
Суспільство	Узгодженість інтересів груп заінтересованих осіб Розуміння впливу діяльності компанії на заінтересованих осіб Інтеграція екологічних і соціальних питань з фінансовими питаннями

⁹ Див.: CSR Review. Бюллетень Центра “Развитие корпоративной социальной ответственности”.

Працівники	Можливість ознайомлення з прогнозом щодо діяльності компанії Вклад працівників у створення і підтримання компанії її цінності
Особи, що здійснюють перевірки	Незалежна перевірка звітів про сталий розвиток Нові методи, стандарти і процедури перевірки звітності

Розглянемо передумови для складання інтегрованої звітності.

Вимоги зовнішніх заінтересованих сторін. Для компанії корисний ефект від сталого розвитку вимірюється ступенем його відповідності очікуванням заінтересованих сторін, до яких належать населення, регіональні адміністрації, неурядові організації, споживачі, підрядчики і постачальники, співробітники, інвестори, ЗМІ, акціонери. Підтримка запровадження інтегрованої звітності з боку інвестиційного співтовариства проявляється у створенні інвестиційних фондів, які використовують як ключовий критерій наявність загальнодоступної інформації про корпоративну соціальну відповідальність і нефінансові показники.

Дотримання законодавчих вимог. Інструментом для вимірювання прогресу і складання звітності про результати дотримання принципів Глобального договору ООН є “Керівництво із звітності у сфері сталого розвитку”. Нормативними і методологічними актами, які регулюють процес підготовки інтегрованого звіту, є:

- стандарти серії AA1000 Міжнародного інституту соціальної та етичної звітності;
- “Керівництво із звітності у сфері сталого розвитку” міжнародної організації “Глобальна ініціатива із звітності”;
- декларація G8 “Зростання і відповідальність у світовій економіці”;
- міжнародний стандарт бухгалтерської звітності № 1.

Тиск з боку інституційних інвесторів. Надання заінтересованим сторонам ширшого спектра інформації позитивно впливає на ринкову капіталізацію компаній. Згідно з результатами опитування “Ernst & Young”, біржові аналітики при оцінці публічних компаній та присвоєнні їм рейтингу дедалі частіше беруть до уваги показники сталого розвитку (43% респондентів)¹⁰. Рівень прогресу у сфері сталого розвитку оцінюється за допомогою спеціальних індексів – індексу сталого розвитку Доу-Джонса (DJSI), серії індексів FTSE4Good і NASDAQ OMX Crd Global Sustainability 50 Index.

Поліпшення операційної діяльності. Нефінансова звітність дає компаніям можливість здобувати конкретні вигоди у формі зростання продуктивності праці, скорочення обсягу споживання енергії та води, зниження процентних ставок по кредитах. 24% керівників компаній, досліджених The Economist Intelligence Group у 2010 р., заявили про сильний зв’язок фінансових результатів з дотриманням принципів сталого економічного, соціального і екологічного розвитку¹¹.

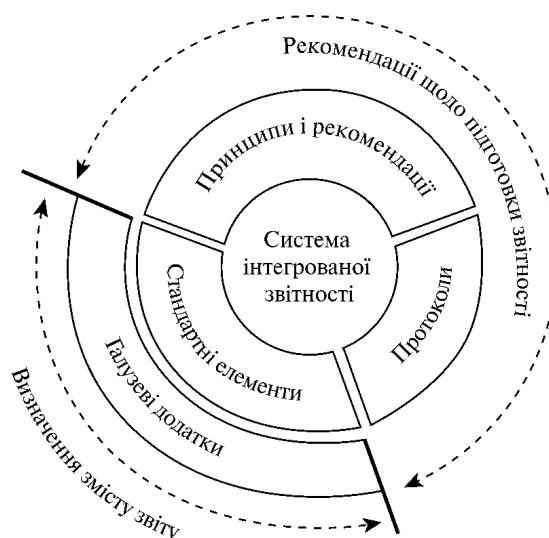
Управління репутацією. Як показує дослідження, проведене фахівцями Глобальної ініціативи із звітності (GRI), 82% представників американських і 66%

¹⁰ Див.: Услуги в области устойчивого развития. Семь вопросов о нефинансовой отчетности, на которые руководители компаний должны иметь ответ.

¹¹ Див.: Офіційний сайт The Economist Intelligence Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economistgroup.com>.

представників європейських компаній вважають, що “прозорість” інформації справляє вплив на корпоративну репутацію ¹².

Елементи методологічної основи підготовки інтегрованої звітності компанії наведено на рисунку. “Керівництво із звітності у сфері сталого розвитку” ¹³ визначає основний зміст звітності компанії (незалежно від її розміру, галузі або місця знаходження), її принципи і стандартні елементи (характеристика компанії, відомості про підходи у сфері менеджменту і показники результативності). Протоколи містять докладні рекомендації щодо розрахунку показників, визначення ключових термінів, методик і процедур складання звітності. У галузевих додатках висвітлено питання оцінки сталості розвитку для певних галузей (наприклад, гірничодобувної промисловості, автомобілебудування, фінансів, державних організацій). У найближчому майбутньому буде розроблено національні додатки, що стосуватимуться питань сталого розвитку для різних країн і регіонів ¹⁴.



Методологічна база підготовки інтегрованої звітності компанії

Основою для складання нефінансової звітності є принципи суттєвості, задоволення потреб заінтересованих сторін, контексту сталого розвитку, повноти інформації ¹⁵. Згідно з цими принципами, ключовими елементами інтегрованого звіту є ¹⁶: опис діяльності компанії та бізнес-моделі; середовище, в якому пра-

¹² Див.: Услуги в области устойчивого развития. Семь вопросов о нефинансовой отчетности, на которые руководители компаний должны иметь ответ.

¹³ Див.: Руководство по отчетности в области устойчивого развития.

¹⁴ Див.: Устанавливая связь: “Руководство по отчетности в области устойчивого развития” Глобальной инициативы по отчетности и сообщения о достигнутом прогрессе Глобального договора ООН. – 26 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.unglobalcompact.org>.

¹⁵ Див.: Лоханова Н.О. До питання про принципи підготовки інтегрованої звітності // Економічні науки. Серія “Облік і фінанси”. – Вип. 9. – Ч. 2. – 2012. – С. 291–299; Руководство по отчетности в области устойчивого развития.

¹⁶ Див.: Устанавливая связь: “Руководство по отчетности в области устойчивого развития” Глобальной инициативы по отчетности и сообщения о достигнутом прогрессе Глобального договора ООН.

цює компанія (в тому числі ризики і можливості); стратегічні цілі та стратегія їх досягнення; корпоративне управління та винагороди; система виробничих показників і показників сталого розвитку; прогноз на майбутнє. Основні показники економічної, екологічної та соціальної складових результативності наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Основні показники економічної, екологічної та соціальної складових результативності

Складові результативності	Показники результативності
Економічна	Створена і розподілена пряма економічна вартість; доходи; операційні витрати; виплати співробітникам; пожертвування та інші інвестиції у співтовариства; нерозподілений прибуток; виплати постачальникам капіталу і державам; фінансова допомога від органів державної влади
Екологічна	Обсяги використання ресурсів; викиди до атмосфери забруднюючих речовин із зазначенням їх типу і маси; штрафи і санкції за недотримання екологічного законодавства; витрати та інвестиції на охорону навколишнього природного середовища
Соціальна	Кількість співробітників; рівень виробничого травматизму і професійних захворювань; середня кількість годин навчання на 1 співробітника на рік; кількість випадків дискримінації; кількість випадків невідповідності нормативним вимогам і добровільним кодексам щодо впливу продукції та послуг компанії на здоров'я і безпеку споживачів

Як приклад можна навести звіт про сталий розвиток групи “Систем Кепітал Менеджмент” (СКМ), яка веде свою діяльність у 7 країнах (Україні, Великобританії, Італії, Болгарії, США, Росії та Швейцарії). Звіт GRI G3 групи СКМ включає такі розділи ¹⁷.

1. Стратегія і аналіз. Стратегією групи СКМ визначено три напрями: 1) життя, здоров'я і благополуччя працівників; 2) здорове навколишнє природне середовище у регіонах, де працюють підприємства групи СКМ; 3) партнерські відносини з адміністраціями і жителями міст, де працюють компанії групи СКМ.

2. Характеристика компанії. СКМ – найбільша в Україні багатогалузева група, що об'єднує 14 напрямів бізнесу: телекомунікаційний, енергетичний, фінансовий, машинобудування, автозаправки, транспортний, сільське господарство, гірничо-металургійний, медіа, нерухомість, роздрібну торгівлю, виробництво глини, футбол, фармацевтичний.

3. Параметри звіту (звітний період; дата опублікування попереднього звіту; цикл звітності (річний, дворічний); контактна інформація; процедури складання звіту).

4. Управління, зобов'язання і взаємодія із заінтересованими сторонами (уряд і регулюючі органи (28 міст і 4 районних центри), експерти і аналітичні центри; міжнародні організації (Всесвітній економічний форум); медіа, постачальники і партнери (більш як 10 тис.); бізнес-середовище; клієнти, інвестори і фінансові

¹⁷ Див.: ДТЭК. Эра роста. Годовой отчет 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dtek.com>; Инвестируя в настоящее, мы строим будущее. Отчет об устойчивом развитии Группы СКМ за 2011 год. Сокращенная версия [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.sustainability.scm.com.ua.

організації; співробітники (понад 300 тис.); наукове співтовариство, місцеві співтовариства (більш як 60 міст 24 областей); громадські організації).

5. Економічна складова. За 2011 р. у сфері енергетичного бізнесу (ДТЕК) активи зросли більш як удвічі та склали 56348 млн. грн., видобуток вугілля – 36,8 млн. т, а виробництво електроенергії – 62,8 млрд. кВт·г. При цьому консолідована виручка ДТЕК сягнула 39594 млн. грн., валовий прибуток – 9618 млн. і чистий прибуток – 3522 млн. грн.

6. Екологічна складова. У 2011 р. інвестиції СКМ в охорону навколишнього природного середовища перевищили 4 млрд. грн., а в енергозбереження і підвищення енергоефективності – 1,4 млрд. грн. За 2009–2011 рр. обсяг скорочення викидів вуглекислого газу ДТЕК склав 3,1 млн. т.

7. Підходи до організації праці. У 2011 р. СКМ витратила 104 млн. грн. на забезпечення професійного навчання і кар'єрного зростання своїх співробітників. Інвестиції у корпоративні соціальні програми (здоров'я і безпека співробітників) склали 1,4 млрд. грн., а в охорону праці та промислову безпеку – 1362,4 млн. грн.

8. Права людини. Цей розділ передбачає розкриття інформації про дотримання прав і свобод людини без будь-якої дискримінації, незалежно від статі, раси, національності, мови, віку, місця проживання, релігії та політичних переконань.

9. Взаємодія із суспільством. Соціальна відповідальність компанії характеризується індикатором податкових платежів. У 2011 р. податкові виплати СКМ склали 19 млрд. грн., а обсяг соціальних інвестицій у проекти корпоративного громадянства – 100,4 млн. грн. У 2012–2014 рр. на програми соціального партнерства передбачено понад 480 млн. грн.

10. Відповідальність за продукцію. 14 підприємств ДТЕК першими у вугільній і енергетичній галузях України завершили сертифікацію системи екологічного менеджменту на відповідність міжнародному стандарту ISO 14001:2004. У 2010 р. інвестиції ДТЕК у цей проект склали 4,6 млн. грн.

Для підготовки і складання інтегрованої звітності необхідно ¹⁸:

- отримати копію “Керівництва G3” на сайті GRI;
- використати принципи складання звітності при розробці облікової політики;
- сформулювати звіт про сталий розвиток;
- зареєструвати звіт на офіційному сайті GRI і повідомити про рівень застосування GRI;
- звернутися до GRI з пропозицією додати звіт до бази звітів GRI в мережі Інтернет.

Зобов'язанням компанії, що приєдналася до Глобального договору ООН, є щорічне складання такої форми звітності, як Повідомлення про досягнутий прогрес у реалізації 10 принципів для заінтересованих сторін. На 30 квітня 2010 р. у світі опубліковано 7977 звітів про прогрес підприємств, які беруть участь у Глобальному договорі ООН (зокрема, в Україні – МЕТРО Кеш енд Кері, “ВОЛЯ”, МТС, Укрсоцбанк і NIKO) ¹⁹. Компанії самостійно обирають формат, розділи і структуру звіту. Дослідження практики опублікування нефінансових звітів в

¹⁸ Див.: Руководство по отчетности в области устойчивого развития.

¹⁹ Див.: Воробей В., Журовська І. Нефінансова звітність: інструменти соціально відповідального бізнесу. – К.: ТОВ “Інжиніринг” ООН в Україні, 2010. – 78 с.

Україні за 2005–2010 рр. дозволило встановити, що частка звітів про прогрес становить 91,5%, і лише 8,5% припадає на звіти за GRI-стандартом²⁰. Взаємозв'язок “Керівництва G3” з основними елементами Повідомлення про досягнутий прогрес показано у таблиці 3.

Таблиця 3

Взаємозв'язок “Керівництва G3” з основними елементами Повідомлення про досягнутий прогрес *

Елементи Повідомлення про досягнутий прогрес	Елементи звітності відповідно до “Керівництва G3”
Заява про незмінну підтримку Глобального договору ООН у зверненні вищого керівника компанії	Стратегія і аналіз Підтримка Глобального договору ООН та інформація про вплив його принципів на стратегію компанії, відображені у зверненні її вищого керівника
Опис заходів (зобов'язань, політик, систем), включаючи створення партнерств, реалізованих учасниками для запровадження у практику принципів Глобального договору ООН протягом попереднього року	Управління, зобов'язання і взаємодія Опис місії та цінностей, кодексів ділової поведінки, принципів, статутів та інших ініціатив компанії, пов'язаних із сталим розвитком, процесів визначення стратегій, ризиків і можливостей
	Відомості про підходи у сфері менеджменту Огляд підходу компанії, який використовується щодо кожної з категорій (наприклад, прав людини)
	Окремі показники результативності За окремими показниками результативності до кількісних даних додаються описи вжитих заходів
Визначення результатів з використанням стандартних показників або індикаторів	Показники результативності Результати і досягнення в економічній, екологічній і соціальній категоріях. Результативність по кожному з принципів Глобального договору ООН

* CSR Review. Бюлетень Центра “Развитие корпоративной социальной ответственности”.

Основними етапами підготовки і опублікування Повідомлення про досягнутий прогрес є²¹:

1. Підготовка Повідомлення про досягнутий прогрес. Єдиної структури такого повідомлення не існує, проте воно повинне містити ключові елементи, наведені у таблиці 3.

2. Розповсюдження Повідомлення про досягнутий прогрес серед заінтересованих сторін. Такі повідомлення мають бути інтегровані в існуючу систему комунікацій компанії із заінтересованими сторонами (наприклад, у річний звіт або у звіт про сталий розвиток).

3. Опублікування Повідомлення про досягнутий прогрес на сайті Глобального договору ООН з посиланням на сторінку компанії у мережі Інтернет, на якій можна знайти цей документ.

²⁰ Див.: Король С. Нефінансова звітність підприємства // Вісник КНТЕУ. — 2011. — № 6. — С. 105.

²¹ Див.: Устанавливая связь: “Руководство по отчетности в области устойчивого развития” Глобальной инициативы по отчетности и сообщения о достигнутом прогрессе Глобального договора ООН.

Підготовка звіту про сталий розвиток і Повідомлення про досягнутий прогрес – це безперервний процес, який є частиною організаційної стратегії, втілення у життя концепції сталості, планів дій і оцінки результатів. Кожна компанія, що приєдналася до Глобального договору ООН, повинна скласти перше Повідомлення про досягнутий прогрес після двох років свого членства в ініціативі і потім робити це щороку.

Підготовка нефінансової звітності потребує підтримки на вищому рівні управління. Керівники компанії повинні задіяти механізми, що забезпечували б достовірне і повне розкриття такої інформації за принципом суттєвості. У цьому зв'язку слід прийняти рішення щодо осіб, відповідальних за підготовку звіту. Для збирання і опрацювання нефінансової інформації необхідними є створення функціональних ІТ-систем, використання веб-технологій і забезпечення доступу до розкриття показників у режимі on-line, що, у свою чергу, сприятиме зниженню витрат на підготовку нефінансової звітності та підвищенню її “прозорості”.

Моніторинг і оцінка діяльності компаній у сфері сталого економічного, соціального і екологічного розвитку здійснюються на основі міжнародно визнаних критеріїв ООН, ОЕСР, Всесвітньої ради бізнесу із сталого розвитку, Глобального екологічного фонду, ЄБРР, Міжнародної фінансової корпорації Групи Світового банку, міжнародних коаліцій соціально відповідальних інвесторів “Принципи відповідальних інвестицій” і “Принципи екватора”. Йдеться про конкретні аспекти соціально відповідальної ділової практики компаній, вплив яких на матеріальні та нематеріальні активи можливо оцінити. На основі аналізу цих показників розробляються заходи щодо забезпечення стійкості компанії. Критеріями оцінки діяльності компаній у сфері сталого розвитку є підвищення ефективності систем прийняття і реалізації рішень, скорочення витрат шляхом управління ризиками, створення доданої вартості, зростання конкурентоспроможності, підвищення стійкості, розвиток, посилення відповідальності за стан навколишнього природного середовища.

Надійність даних інтегрованого звіту забезпечується за рахунок таких механізмів, як широке залучення заінтересованих осіб і проведення незалежної зовнішньої перевірки інформації. Перевірка достовірності інформації інтегрованої звітності здійснюється за міжнародними стандартами. Базовим є міжнародний стандарт проведення аудиторських перевірок ISAE 3000, розроблений у 2004 р. Радою з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості. Другий стандарт перевірки – AA1000AS – було розроблено британським інститутом AccountAbility у 2008 р. Крім того, у деяких країнах можуть застосовуватися національні стандарти (наприклад, стандарт AT101, розроблений Американським інститутом дипломованих суспільних бухгалтерів, і Розділ 5025 Керівництва, опублікованого Канадським товариством привілейованих бухгалтерів). Для забезпечення можливості перевірити інтегровану звітність необхідно розвивати нові методи, стандарти і механізми звітності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Однією з умов реалізації концепції сталого розвитку є складання інтегрованої звітності. Інтеграція у світовий ринок універсальних принципів щодо прав людини і трудових прав, стандартів охорони навколишнього природного середовища і протидії корупції сприятиме довгостроковій успішності бізнесу. Сьогодні інтегрована звітність

з економічною, екологічною і соціальною складовими – одна з найперспективніших сфер, яка динамічно розвивається, потребує досліджень і чекає на розробки відповідних методологічних засад. Пріоритетним завданням у цій сфері є розвиток інструментарію, який би надав вітчизняним компаніям можливість адаптувати до своїх умов апробовані у світовій практиці стандарти і регламенти корпоративної відповідальності. Інтегрований звіт відображає зв'язки між різними компонентами бізнес-моделі компанії, зовнішніми факторами, різними видами ресурсів і виробничими показниками. Оцінка на підставі звітності факторів, які впливають на сталий розвиток компанії, дозволяє суб'єктам управління розробляти рішення щодо підвищення відповідальності за розподіл ресурсів і за використання кадрового, природного і соціального капіталів. Запровадження інтегрованої звітності сприятиме підвищенню ефективності ринків капіталу і розподілу ресурсів між усіма заінтересованими сторонами.

Подальші дослідження передбачають розкриття питань аудиту інтегрованої звітності та оцінювання ризиків її підготовки.

Стаття надійшла до редакції 22 листопада 2012 р.